

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

8 Cur nomina accusantium, accusatorum & iudicum apponantur libellis
accusationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

de elec. in 7. can. quiescamus, 43. dist. li. §. sed est quis. de Carbo. edi. Proinde conceptis & ordinatis verba tractanda est causa, in qua cum capite, & de fortuitis omnibus peticitatur reus, *le. add. Etos, de episc. audi. C. laddisios, C. de appell. li. 7. tit. 62. ca. veniens, eod. ap. Greg. & ibi gl.* Tantoque subtili & diligenti notione res est querenda ante iententiam. quanto difficilius est post executionem reuocatio, *ca. fin. 8. q. 2. Vilius & fontem absolui quam innocentem causam dicere, & condemnari, Labentem, de pen. in P. Cic. pro Rosc. Ameri.* cum impediti malam rem sit melius, quam concedi male, ut ait Cicero 3. de Legib.

10 ¶ Dehinc tertio, ut constat, accusationes inductas esse, & inuentas ad conferendam integram societatem hanc humanam, quodque peccata nocentium expedit esse nota, *le. eum qui nocentem, de iniur. in P. l. lex Cornelia, §. fin. eod. le. 1. de iis, qui latro. occult. li. 1. §. accusatoribus, de fal. mone.* Et postea citius sanetur mala, vel tollantur, ne virus illorum ceteros inficiat, vel laedat: vel ne ipsa insanabilia reddantur, mora castigationis suspensa. Tanto enim grauiora, quanto animam diutius detinent alligatam, *ca. nov. satis, cum seq. de simo. c. si. de consuetud.* Metu autem accusationis continentur in officio homines, cauentes ne quippiam reprehensione dignum admittant. Atque laudabilis fertur fuisse consuetudo Aegyptiorum, qua mortuo rege antequam funeri mandaretur cadauer, erat institutum, ut per sacerdotem, qui erat proximior regiae dignitati vita eius omnibus praesentibus referretur ex alto suggestu, num fegnis aut deses in bello: & si vitia praenalerent, honore funeris priuaretur, ut narrat Diodorus Siculus li. 2. ca. 3. Neque carent sua laude, qui sincere accusant, iuuantque rempub. morbos indicantes, quibus affligitur: cum veritatem in publicas aures, lucemque deduxerunt. *l. nulli, 28. in fine, de episc. & cler. C. leg. 1. de fumo libel. C.* ¶ Proinde tertium maxime & vile fuit, quibusdam arctioribus & solemnibus cancellis accusationes constringere, quod nulla iuris ratio aut aequitatis benignitas patitur, ut quae salubriter pro vtilitate hominum introducuntur, ea nos duriori interpretatione contra ipsorum commodum producimus, *l. nulla iuris ratio, de regul. iur. in P. l. quod fauore, de leg. C.* Alioquin satis per se accusatio, si a frequenter accidenibus arguere liceat, videtur inferri zelo & stimulis inuidiae. *ca. si omnia, 6. q. 1. ¶ Dicta tertio deo genus illaudabilis intentionis, can. si quis episcopus, 2. q. 7. siquidem inuidia vitium est detestabile, vtpote tristitia ex alienis bonis, ut scribit Ioannes Damascenus li. 2. de ortho. fide. & D. Augustinus super ca. 4. Genes. Nemo enim cum suae virtuti fidit, alteri inuidet. teste Cicerone Phil. 9. Et ut Ouidius ait 1. de remed. Arn. Summa perit liuor, perflant alissima venti. Nec peius damnium ipsa inuidia, ca. sumi plurimi, 6. q. 1. Accedit & detractio calumniae, quae praetextu boni publici saepe bonos & probos perturbat, & diffamat, atque vellicat, quibus obuiam iri oportuit, & probationum onus inscriptione expetere: alioquin parum abesse accusatio ab iniuria libelli famosi, quae tamen & punitur acerrime, *l. lex Cornelia, §. si quis librum, de iniur. in P. le. ob carmen, de test. li. cui, §. fin. & l. cum lege, de testib. in P. l. 1. de fumo libel. C. litem apud Labeonem, §. ait prator, versicul. si quis libello dato, de iniur. P.**

Cur Nomina accusantium, accusatorum, & iudicum apponantur libellis accusationis. Cap. 8.

- 1 *Condemnari nemo debet, antequam nomen eius delatum sit.*
- 2 *Nomen personarum facit cognitionem.*
Nomina plerumque referunt mores personarum, quibus induntur, eod.
- 3 *Nomen inonestum capere nemo conditione grauari potest, & legatum nihilominus nomine relicto, capit.*
- 4 *Forum in criminibus quorum ratione quis sortitur.*
- 5 *Errones seu vagi vbi conueniri, & damnari debeant.*
Latrunculatorum in quos est iurisdictio, eod.
- 6 *Iudex competens criminum quis.*
- 7 *Domicilium principale alcinus dupliciter dicitur.*
Domicilium beneficiati, & beneficii locus eod.
- 8 *Iudices plures vnius persone quae ratione esse possunt.*
- 9 *Iudicibus pari potestate donatis concurrentibus potior tempore, prior iure.*
- 10 *Iudicibus coram variis vocatus ad praesentem se remitti postulare debet.*

1 **R**efert Pausanias lib. 8. in Achaicis, Callicratem Achæum, coram decem legatis, quia Senatu Romano missi erant, ad res

Macedoniae componendas quendam supposuisse, qui frequentissimo Achæorum conuentu quæritur a potentioribus pecunia, & aliis modis Perseum regem contra Romanos adiutum, postulareque ut rei capitalis damnarentur, suo quemque nomine postea indicaturum. At id periniquum visum esse vniuersæ concioni, & contendere vt nominaret eos palam: ius non esse omnino quemquam condemnari, cuius nomen nondum esset delatum. ¶ Neque in dubium venit actorem, reum & iudicem legitimum constituere iudicium, sine quibus esse nequeat, *l. inter litigantes, & l. Iulianus, de iud.* Proinde vt nouerimus quæ sint istæ personæ, & an sint legitima, nomen proferri debet & cognomen, vnde habeatur notio earum, *l. 1. de muta. nomin. C. §. si quis in nomine, de lega. Titus Probus, in epist. lib. 10. Valer. Max. Arguunt & quidam, quamuis hoc sit argumentum plerumque fallax, ex nomine probitatem, vel malos mores hominum. Et Claudiannus Mamertus episc. Viennens. ad C. Solinum. Nomen dici putant, inquit, quod rem notam faciat, sitque velut rerum imago. Arguunt & aliquando literæ sacrae a nomine personarum, vt Abigallimprobat maritum, 1. Reg. 25. a nomine, quo Nabal dicebatur. Nabal enim stultum significat. Et secundum aliquam proprietatem putantur imposita nomina patriarcharum, vt Isaac a risu: Iacob supplantator, sic de aliis: vt Michael, qui sicut Deus, Raphael, medicina Dei, & in aliis. quæ percurrunt Eusebius Pampphil. lib. 11. de præp. Euang. ca. 4. docet & Plato in Cratyllo. ¶ Vnde & Metianus ¶ Iurisconsultus remittit heredi conditionem a testatore impositam, vt ferret nomen inonestum, veluti vespilionis: cum sit habenda cura honesti nominis & dignitatis, Meia. *le. sed sciendum, ad Trebell. in P.* ¶ Iudicis ¶ porro nomen proprium, & dignitas adicitur, vt appareat num is competens sit, aut forum eius. Quemadmodum enim delinquentium personæ tripliciter considerantur: nempe, vt erronee & vagi: vel ratione loci domicili: vel ratione criminis admissi: totidem etiam modis iudicis iurisdictio considerari debet. *le. 1. C. vbi de crim. agi oport.* ¶ Errones ¶ quippe delinquentes, qui statum, certumve non habent domicilium, vbiuncque reperi fuerint, etiam si alibi, quam vbi comprehenduntur, deliquerint, plesti a latrunculatoribus possunt, notat Barto. in le. heres absens §. proinde, nu. 4. de iud. de latrunculat. in l. salemus, §. si de iud. in P. Hi sunt hodie, qui dicuntur præpositi, seu præuosi, de marechaux, quibus hæc iurisdictio concessa in erronee, & in domicilio quoque habentes ex certis criminibus, veluti in latrones obfidentes vias, & eos qui turmatim hostili more depouulantur agros, & hospites suos spoliant, prædantur, rapiunt mulieres, exstat constit. regia Franc. 1. de la iurisdictio des præuosts, an. 1536. 25. Ianuarii. Tubent & principes Carol. 8. in const. suis art. 55. Ludouic. 11. in const. suis art. 90. 91. 92. 94. in publica. an. 1499. contra erronee delinquentes, procedi a iudicibus regis, non obstantibus appellacionibus aut intercessionibus, seu vt dicunt appositionibus quibuscunque, vsque ad sententiam torturæ & mortis. Indignum enim est tandem a propriis municipiis aberrantes, priuilegiis aliorum annumerari, *le. si quis de domo, & protecto. li. 12. C.* ¶ Ordinarii ¶ autem iuris est iudicem competentem criminis admissi eum esse primum, qui in loco, vbi delinquitur, iudicat, *auth. qua in pronincia, vbi de crim. agi oport. l. 1. C. vbi senat. vel clar. l. si cui crimen, §. idem Imperator. & l. fin. de accusat. in P. c. postulat. & c. fin. de fo. com. et.* Et ita quoque fieri expedit exempli causa, vt ibi pena emendet, quod delictum offendit, & alii a simili perterreantur: potissimum in grauioribus criminibus, *l. capitalium §. fam. etos, de pe. in P. l. 1. ad leg. Jul. pecul. C. c. 1. de rap. ap. Grego.* Et quamuis ratione domicili ius iudicis inquirendi de maleficiis incolarum alibi delinquentium, vel eorum qui ibi bona habent & ius condemnandi, *l. 1. & 2. vbi de crim. agi oport. C. nihilominus tamen remitti solent puniendi ad iudicem loci, in quo delictum admissum est, §. si vero quis comprehensorum, vt nulli iudic. sic. hab. lo. seru. coll. 9. le. soles. de custo. reo. in P. le. desertorem, de re milit. in P.* Extra hos casus qui cognoscit de crimine extra territorium suum admissio, sententiam perperam dicit & nullam, *cle. pastoralis, §. rursum, de sent. & re iudi. vt sententiam a non suo iudice dictam ius improbat, le. 1. si a non compe. ind. C. c. ad audientiam, de consuet. ca. at si clerici, de iud. can. in rem. vers. de persona. 2. q. 1. & extra territorium ius dicenti impune non patetur, *l. si de iur. sd. am. ind.* Ceterum vt hæc dilucidius appareant, de domicilio pauca subnectamus. ¶ Domicilium principale ¶ dicitur dupliciter, vel ratione habitationis locus, in quo quis solitus est maiori ex parte temporis habitare, & residere, *ca. si de paroch. Fel. in c. postulat. de fo. comp.* Sicuti domicilium**

liam principale clerici beneficium habentis, dicitur locus beneficium, cui assidue debet, d. c. postulasti, non autem in non habeat assidue in se residentiam annexam, vt notat Panormita, in ca. 1. eod. Et quot habet quis sacerdotia, totidem habebit principalia domicilia, si annectatur assidue, vt tradit Archidiaconus in can. clericis, l. 1. q. 1. Et in summa, l. 3. q. 6. Iubent autem iura omnibus beneficiis seu sacerdotis residentiam praefectorum, c. ad hoc, de preb. ap. Gregor. quamquam ex dispensatione permittatur aliquando absentia. Vbi etiam quis dignitatem exercet, domicilium habere videtur, vt & ibi possit conueniri, l. 1. vbi senato, vel claris, C. quia & ibi larem fouere dicitur, & habitare, l. tres tantummodo praetores, C. de offi. pref. retro. Se undo domicilium ratione maioris partis patrimonii d. c. postulasti, de fo. compet. d. l. 2. vbi sena. vel claris, et in diuersis locis quis solitus sit habitare, & in vtrique dicitur habere domicilium, l. assumpio, §. filius, & l. Labeo, ad municip. P. Tertio & sumitur domicilium ratione tantum originis & natiuitatis propriae: quamuis quis alterius municipii sit incola. Sic filius dicitur alibi natus, quam pater, sequi originem patris, non domicilium, d. l. assumpio, §. filius, & l. liber, §. patris, eod. ¶ Porro ¶ qui extra loca praedicta sunt, & extra domicilium, dicuntur aduenae & peregrini vbi sunt, si inibi non habeant pergulam vel armarium, l. beres abfens, §. at si quis, de ind. in P. Ex quibus constat, vnus persona plures posse concurrere iudices, quibus vel priuilegia personalia alios posse addere: veluti scholasticis legum tres alii iudices concessi, episcopus, rector provinciae, & doctor sub quo student, const. habi. ne filii pro patre, C. Sunt & dignitatum quarundam alii iudices, & crimina capitalia quaedam & maiestatis, quae propriis, nec ordinariis alicuius horum habent iudices. ¶ Concurrunt ¶ & in aliis criminibus plures eorum potestatem in commissis crimina habentes. Inter quos potior, qui diligentior est, vbi ceptum est iudicium, ibi finem debeat accipere, l. vbi ceptum, & si quis posteaquam, de iudi. in P. cap. postulasti, de for. compet. praeventio facta, vel sola citatione, c. gratum, de offic. deleg. non autem sola libelli portatione iudici facta vel querela proposita, quia ex his non videtur res in iudicium deducta, l. non videtur, de iudi. in P. Quod si iudices, qui aequalis sunt potestatis & aequalem exercere possunt iurisdictionem, circa idem crimen pari diligentia concurrant, vt vterque inquisierit vadimonium vel prehensionem vno & eodem die decreuerit, cum non possit hinc disceri quis praeventer iudicium, vterque recte cognoscat, donec reus vel alius ad suppreum quoddam tribunal prouocauerit: quod ob concursum iurisdictionum alicui eorum ex integro committat vel remittat, vel sibi notionem causae ob iurisdictionum controuersiam retineat, vt fieri solet. Concurrunt autem in iurisdictione, quia cum pares in ea notione sint, par parem prohibere, ne cognoscat, non potest: nec in parem par habet imperium, l. ille a quo, §. tempus, ad Trebell. in P. l. nam magistratus, de arb. in P. c. cum inferior, de maior. & obid. Dehinc cum quilibet horum habeat iudici iurisdictionem concessam, ad necessitatem officii iustus pertinet, crimina inquirere, & de illis cognoscere. Quippe iudicare munus publicum est, l. quippe iudicare, de iudi. l. nam quod, & l. ille a quo, ad SC. Trebell. l. filiusfamilias, de iis, qui sunt sui vel alii, iur. cui necessitas iudicandi adhaeret, Archid. in l. munerum, §. iudicandi, de muner. & hono. in P. l. pen. §. qui autem, de vac. mun. l. ff. ad magistratum, de decurio, l. 10. C. Et proinde si iudex interpellatur ab eo, qui se passum delictum dicit, tenetur officium ei impartire: alioquin & conuerenti nomine damnorum teneatur, l. 1. §. magistratus, de magistr. conueni. Sic in hac necessitate, & dum in dubio est animus, quis iurisdictione praeventerit, melius est verbis edicti seruire, vt vterque cognoscat, l. 1. §. sed est sciende, de exercit. act. in P. & tutius vtilius sequi, l. si quis mentione ambigua, de iud. in P. vtilius autem nihil, quam purgari provinciam hominibus sceleratis, l. ius vulneratus, ad l. Agul. in P. Quod ad officium moderatori reipublicae pertinet, l. conuenit, de off. presi. l. 4. mandatis, ad leg. tal. peccul. Cuiusque crimen detegitur, quod a pluribus indagatur. Neque argui ideo potest iudex vnus, quod alio de eodem crimine inquirente & cognoscente, ipse quoque prout onus impositum est cognoscat: quia & facti alieni iusta est ignorantia, l. pen. pro suo, in P. ¶ Verumtamen ¶ hic obseruandum est, causam delicti a pluribus iudicibus tractata, reum coram diuersis factum, ad vnum eorum qui praeventerit petere se remitti debere: quod & fieri debet: aliter iusta est prouocandi causa. Neque causae continentia in diuersa tribunalia diuidi debet, l. mil. l. C. de iud. Ne accidat illud absurdissimum, pro eodem delicto

bis eundem puniri, quod iure vetatur, l. senatus, de accusat. in P. l. licet, §. si nam campo, in P. vt ne de eodem crimine bis queratur, l. si cui crimen, §. 1. de accusat. in P. l. sanctio legum, de pen. in P. c. diuina clementia, de pra. dist. 4.

De Iudice legitimo criminis admissi in via publica, seu regia. Cap. 9.

- 1 Via publica commissum crimen, cuius iudicis habeat forum.
- 2 Indices regi non soli priuative super alicui cognoscunt de delictis commissis in via publica, & 3, & 4.
- 3 Via publica, via regia.
- 4 Viarum publicarum cura ad quos pertinet.

¶ Via ¶ incidimus in concursum iurisdictionum, quotidiana & vtilis quaestio paucis explicanda, quae legitimum quaerit iudicem in delicto in via publica commissio: in ditione tamen & territorio dominorum, qui habent imperium ratione iurisdictionis, & proprios ordinarios iudices quive aliquando in ea via publica habent confines & conterminas iurisdictiones: & ita inter se, & cum regis iudicibus concurrunt. ¶ Igitur ¶ filius criminis cognitio primum ad regios videtur pertinere iudices, tanquam via publica ad regium territorium pertinente: nam ea, via regia dicitur, Num. c. 21. & inter regalia via publica, & flumina constituuntur, §. 1. quae sunt regalia, in Feud. Sic Vlpianus in l. 2. §. viarum quaedam ne quid in loco pub. in P. vias publicas a Graecis dicitur esse Basilias, & Latinis praetorias, & consulares vocat, quarum solum relictum publicum est ab eo, quibus habet publicandi. ¶ Erat ¶ antiquis Romanis aedilibus Curulibus l. pen. §. de via pub. circa fin. de mandata viarum cura, quae secundum ciuitates erant: sic eorum iurisdictione ratione illius muneris protendebatur extra ciuitatem Romanam. Eaq; ratione & iurisdictionem habebant delictorum in vi commissorum: ait enim lex d. l. pen. in si. & eorum munus esse ne fernerit rixari homines in viis. Meminit Dio Cassius l. 54. hist. Rom. Octavianum Caesarem viarum curatorem constitutum, & eos qui viis reficiendis praesent, praetorios viros, qui binis licitoribus vterentur, designasse. Nemo autem ambigit licitorum fuisse ministros & executores criminalium sententiarum, vt & illam notionem eis curatoribus competere nequeat dubitari. Neque iurisdictionales dominos, ratione iurisdictionis concessae territorii, quae publicis in perpetuum relicta sunt vrbibus, vlllo modo vsurpare posse: quia inalienabilia sunt, l. continuis, §. cum quis iuncta gl. in ver. relicta sunt, de verb. obli. in P. & nullius in bonis censetur, l. in tantum, de ver. diuis. in P. Proinde magistratus aliquando proprii constituti sunt quatuor viri qui curam viarum agerent, l. 1. §. eodem tempore, de orig. iur. in P. Et hoc interest inter vias vicinales, & publicas: quod vicinales factae sint ex vicinorum agrorum collatione: publicae non item, vel si inde factae sint, tamen non exstat memoria, l. si de loc. & itin. pub. Quare ne videtur haum viarum iurisdictione pertinere ad dominos iurisdictionem habentes in vicinis agris, quia ex illis via publica non constant, l. 2. §. viarum quaedam ne quid in loco pub. P. ¶ Ceterum ¶ Petrus Iacobus in praxi, c. de libel. super iurisd. circ. finem §. quaestio nunc, scribit, iurisdictionem in via publica eorum esse, qui circum eam iurisdictionem habent. Quia, inquit, certum est, vias publicas initio suae publicationis fuisse de solo Feudorum priuatorum, facit l. 3. de lo. & itin. publ. P. Neque omnino & in toto falsum vel immutatum dicitur, quod primordio veritatis adiunatur, l. cum filius, 78. §. heres meus de leg. 2. Et origo obligationis potius inspicitur, quam titulus actionis, l. tutor, de fideius. l. quid de don. in P. §. filius ad Maced. C. Adfert & alias rationes P. Iaco quae quibus reici possint facile, & prior sententia videatur pbabilior, obtinent in Gallia, vbi patrimoniales sunt iurisdictiones dominis quibus rex concessit, P. Iac. circa fin. in de succ. reg. Fran. Nec quiqua dubitat principis priuato vsu, & seruitutem etiam publicae viae posse concedere, l. seruitutes praediorum, §. publico, de seruit. §. re. arum, de ver. diuis. l. ego, de ac. rer. do. in P. Et vendi viam publicam priuatis, vel alio modo concedi posse per principem & populum notat Bartolus in l. 2. §. viam publicam, ne quid in loco pub. in P. Et si ager vendatur recepta padio, vt accedat & ei vicina via publica, l. id quod, ost. emtionem, §. fin. de peri. & commod. rer. vend. Et meo quidem iudicio ita expediri potius ordinarios iudices locorum, de his delictis, quae intra iurisdictionem suam in viis regis & militibus admittuntur, cognoscere: ne dum regis expectatur, vel pereat probatio, vel reus effugiat. Et ne legnes sint domini locorum in expurgandis sceleribus, dum ad aliorum notionem pertinere causarentur.